

Spanyolországi körkép a választások előtt

MATÓCZA TÜNDE

2012 márciusában kellene választásokat tartani Spanyolországban, de a gazdasági válsághelyzet megköveteli, hogy korábban, 2011. november 20-án válasszanak. A választás hetében az országos felmérések határozottan Mariano Rajoy győzelmét jósolják, Katalóniában viszont a verseny egyre szorosabbá válik. Mindeközben a vetélytársaknak nem csak egymás, hanem a krízis ellen is harcolniuk kell.

Kulcsszavak: Mariano Rajoy, Néppárt (PP), Katalán Néppárt (PPC), Generalitat, ABC, El Mundo, El País, El Periódico.

*

Hat napilap cikkei alapján tekintünk be a jelenlegi spanyolországi politikai helyzetbe. Az El País, az El Periódico és az Avui szocialista beállítottságúak, míg a LaVanguardia, az El Mundo és az ABC jobboldaliak. Ezek közül legnagyobb példányszámban az El País jelenik meg napi 432.204 lappal, ezt követi az El Mundo Del Siglo XXI 330.634, utána jön az ABC 240.225, a LaVanguardia 202.161, az El Periódico 167.804 példányszámmal végül pedig a csak katalán nyelven megjelenő Avui napi 29.047 értékesítéssel.¹

A miniszterelnökségért Alfredo Perez Rubalcaba, a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) listavezetője és Mariano Rajoy, a jelenlegi ellenzéki konzervatív *Néppárt* (PP) jelöltje harcolnak. Vagy inkább, csak harcoltak, ugyanis a november 7-ei televíziós miniszterelnök-jelölti vita után – de már korábban is – egyértelművé vált Rajoy leküzdhetetlen előnye.

A kampány eddigi legjelentősebb eseménye a tévés vita volt, ami 12 millió néző figyelmét vonta magára, viszont alig befolyásolta a közvéleményt. Ez volt Rubalcaba utolsó nagy lehetősége: mivel már a vitát megelőzően is fölényben volt Rajoy, ezért igazán egyikünknek sem volt veszteni valója. A Néppárt jelöltjének nem volt más teendője – írta az ABC újságírója² –, mint tartani a gólkülönbséget, a Munkáspárt viszont mindent elkövetett, hogy fordítson a meccs állásán. Így aztán Rubalcaba nyugodt szívvel támadta ellenfelét, Rajoy viszont nem érezte szükségét komolyabb védekezésnek. A végeredmény egyfajta interjú lett, ahol a Néppárt képviselője csendben tűrte a Szocialista Párt faggatózását, időnként pedig egymás szavába vágva olvastak fel egymásnak ellentmondó adatokat.

Annak ellenére, hogy a konzervatív pártnak a mai napig nincs közzétett programja, amire Rubalcaba nem felejtette el többször is felhívni a nézők figyelmét, a sajtó a vita másnapján Rajoyt kikiáltotta elnöknek, Rubalcabát pedig az ellenzék vezetőjének. Az ABC címlapján olvashattuk, hogy „Rubalcaba elnökként kezeli Rajoyt” – a vita alatt elkövetett, akár nyelvtaninak is nevezhető hibájára utalva, miszerint a szünet előtt Rajoy megválasztásáról jövőidőben beszélt és csak a szünet után, valószínűleg az elemzői tanácsára váltott át feltételes módra. A Pedro Ramírez által vezetett El Mundo is a címlapján közölte, hogy „Rubalcaba tényként kezeli, hogy Rajoy nyeri a választásokat”, az alcímében pedig kifejtette, hogy „51% gondolja úgy, hogy a Néppárt vezetője nyerte a vitát és 44%, hogy a szocialista jelölt”. Még a szocialista érdekeltségű El País is a címlapján ismerte el, hogy „Szoros küzdelemben, de Rajoy nyert”. Ezek után valószínűleg kevés meglepetésre számíthatunk a hétfői választás során.

A helyzet ezzel szemben nem ennyire letisztázott Katalóniában, ahol az országrész jövőjét nagyban befolyásolhatja, hogy melyik párt szerzi meg a második helyet. Azért a második helyért folyik a harc, mert a PSC – Keresztény Szocialista Párt – látszólag már lefoglalta az elsőt.

Az El Periódico által végzett felmérés szerint kevesebb, mint egy héttel az általános választások előtt Katalóniában a legzsúfoltabb a választási pódium.³ A közvélemény-kutatás alapján a PSC a 2008-ban elért,

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_newspapers_in_Spain (2011. november 13.)

² Daniel Ureña: Por qué ganó Rajoy. Forrás: <http://www.abc.es/blogs/daniel-urena/public/post/por-que-gano-rajoy-10448.asp> (2011. november 15.)

³ José Rico: El PSC ganariapor la mínima y CiU y PPC están en empatetécnico en Catalunya.

Forrás: <http://www.elperiodico.com/es/noticias/elecciones-generales-20n/psc-ganaria-por-minima-ciu-ppc-estan-empate-tecnico-1219922#> (2011. november 14.)

eddig legjobb teljesítménye után, most visszazuhan a szavazatok 28,0%-ára. Ezzel az eredménnyel sokat vesztené eddigi befolyásából, mivel a tavalyi 25 mandátumból mindössze 15-öt tudna megtartani. Az El Periódico szerint a PPC – Katalán Néppárt – 24,7%-al a második helyet szerezne meg a CiU – Konvergencia és Egység – előtt, aki 24,0%-al 13-14 mandátummal juthat be a parlamentbe.

Josep Antoni Duran i Lleida, a Convèrgència i Unió elnök-jelöltje bízik a pártja katalán győzelmében: a nemzeti önértékre hivatkozva buzdítja a katalán lakosokat, hogy november 20-án segítsék hozzá a CiU-t az első katalán győzelméhez. Duran azért próbálja egybegyűjteni a CiU zászlója alatt a katalán voksokat, mert egyre inkább elhalni tűnik a katalán érdekek hangja a PP abszolút többsége mellett. „Mindannyiunkak elege van a PSOE-ből, de azért, hogy kiszorítsuk a hatalomból, nem feltétlen szükséges a PP-re szavazni, mert mindannyian tudjuk, mennyi kárt okozhat Katalóniának a Néppárt” - figyelmeztetett a CiU vezére.

Artur Mas i Gavarró a *Generalitat* - az autonóm katalán kormány - elnöke is a CiU-nak kampányol, mivel a PP komoly fenyegetést jelent Katalóniára nézve. „A Néppártra szavazni jót tehet a változás érdekében, de Katalónia ellen van, amíg a Konvergencia és Egységre szavazni a változást és Katalóniát is segíti.” - biztosította a szavazókat a kormány elnöke, amit egy matematikai példával is bizonyított: „A CiU kettővel egyenlő, a változás és Katalónia összege, míg a PP nullával, mert egy a változásra, de mínusz egy Katalóniára nézve.” Jordi Pujol i Soley a *Generalitat* korábbi elnöke is felhívta ugyanerre a problémára a katalánok figyelmét: „A PP abszolút többségével Katalóniát súlyos veszély fenyegeti, ha nincs elég ereje, hogy szembeszálljon vele.” Duran természetesen mélyen hallgat arról, hogy a CiU sodorta bele Katalóniát a mostani nehéz helyzetébe.

A PP és Katalónia viszonya 2003-ban romlott meg véglegesen, amikor is a Néppárt szembeszállt Katalónia önálló szabályzásával. A PP teljes ellenállást mutatott Katalónia nemzetté nyilvánításával szemben. 2006-ban, amikor az autonómia-státusról tartottak népszavazást nyílt kampánnyal ellenezte - Spanyolország szétesésére hivatkozva - a katalán önállóságot. (21%-os támogatottsággal veszítettek.)⁴

Duran i Lleida akár elkeseredettnek is nevezhető lépésként segítséget kért legnagyobb vetélytársaitól, a PSC-től és ERC-től - *Katalán Republikánus Baloldal* - is. „Ha a Néppárt abszolút többséget szerez Spanyolországban, sőt Katalóniában is, és csak tőlük fogunk függeni, az nagyban megnehezíti a Katalán Kormány helyzetét.” A CiU madridi erősítésével garantálhatnák a Katalán Kormány megerősödését is. Duran kérte a katalánokat, hogy hallgassanak a hívó szavára és november 20-án segítsék a CiU-t. „Ha a polgárság nem hallgat ránk és Katalóniában a harmadik helyre szorulunk csak és kizárólag a Néppárt madridi abszolút többségétől fogunk függeni és mivel itt se akar senki segíteni nekünk, akkor súlyos döntések szülehetnek.”⁵

Rajoy kampánykörútján a galíciai kormányt jelölte meg⁶ az autonóm kormányzások szerinte követendő példájának. Az El País ezt gúnyos hangvételű cikkben veti a szemére, ugyanis a galíciai kormányzás Spanyolország egyik legrosszabb statisztikáját tudja felmutatni. Alberto Núñez Feijóo a Galíciai néppárt vezetője 2 és fél éves vezetése alatt teljesen szembefordult Spanyolországgal és Európával, Galíciában magasabb a munkanélküliség aránya, mint a nemzeti átlag és az oktatás- és egészségügyi dolgozók helyzete annyira kilátástalan, hogy készen állnak háborúba lépni a kormányzással.

A válság nincs tekintettel a politikára, nem kíméli a jelenlegi szocialista vezetést és nem ad könnyű utat konzervatívoknak. A választások előtti napokban történelmi csúcson a kockázati felár és sztrájkol a katalán egészségügy.

November 15-én az Európai Bizottság kijelentette, hogy Spanyolországnak folytatnia kell a kincstári megerősödésért tett erőfeszítéseit, de hozzátette, hogy a kockázati tőke emelkedése nem a spanyol gazdasági helyzetnek tudható be, hanem a görög és olasz fertőzésnek.⁷ A Bizottság külön megjegyezte, hogy a miniszterelnöknek, José Luis Rodríguez Zapateronak újabb megszorításokat kéne bevezetnie, még mielőtt elhagyja tisztségét, a november 20-i választások előtt. „Figyelembe véve, hogy egy héten belül vannak a választások, nincs már sok idő” - fűzte hozzá a szóvivő.

⁴ EFE ügynökség: Artur Mas firma ante el notario un documento que incluye que no hará pactos "permanentes o estables" con el PP. Forrás: <http://www.20minutos.es/noticia/162715/0/mas/notario/compromisos/> (2011. november 14.)

⁵ Durandice a PSC y ERC que no pueden dejar Catalunya "a los pies de los caballos" del PP. Forrás: <http://www.lavanguardia.com/politica/2011/11/14/54238137608/duran-dice-a-psc-y-erc-que-no-pueden-dejar-catalunya-a-los-pies-de-los-caballos-del-pp.html> (2011. november 14.)

⁶ José Precado: El modelo Feijóo. Forrás: http://politica.elpais.com/politica/2011/11/14/actualidad/1321296424_896268.html (2011. november 15.)

⁷ Bruselas desvincula el ataque a la deuda española de su economía. Forrás: <http://www.elperiodico.com/es/noticias/la-crisis-del-euro/bruselas-desvincula-ataque-deuda-espanola-economia-1221979> (2011. november 15.)

A PP barcelonai listavezetője Jorge Fernández Díaz viszont biztosította a szavazóit, hogy ha őket választják, a reményre szavaznak és nem törődnek bele a dolgok mostani állásába.⁸ Ezzel azok szavazatát kérte, akik komolyan megszenvedik a krízist Katalóniában: a középosztály, a kis- és középvállalkozók, a nyugdíjasok, a fiatalok és a munkanélküliek szavazatára számítanak. Nyilatkozatához azt is hozzátette, hogy a PP győzelmének azonnali hatásként a kockázati felár már hétfőtől csökkenhet, amire a gazdaságnak nagy szüksége van, ugyanis jelenleg történelmi magasságokba emelkedett.

Az El Mundo 15-ei számában a Katalán Kormányt vádolja az egészségügy tönkretételével,⁹ míg a közvélemény a CiU-t tartja hibásnak. A katalán kormány 10%-al csökkentené az egészségügyre szánt keretet, ami minimum 900 millió eurótól fosztaná meg az egészségügyi dolgozókat. Már több módon próbáltak tiltakozni a megszorítás ellen, tartottak tüntetéseket és útblokádát, nyújtottak be hivatalos panaszt és elfoglalták az egyik tárgyalótermet. Most viszont 2 napos sztrájkra készülnek: a választás előtti szerdán várhatóan 16.500 orvos szünteti be a munkáját. A Katalán Orvosok Szakszervezete nyílt levelében közölte a betegekkel, hogy az utolsó pillanatig próbálták elkerülni a munkabeszüntetést: „Nem szívesen sztrájkolunk, hivatásos és elhivatott orvosok vagyunk, minden tett, ami árthat a betegeknek a kötelességeink és a professzionális etika ellen van” - írták a levélben, ami szerint ez a sztrájk felelősségük egy „általános, igazságos és minőségi” egészségügy érdekében.

Összefoglalva: A spanyolok változást akarnak, ki akarnak lábalni a gazdasági krízisből. Még kampányolnak a miniszterelnök-jelöltek, habár az első hely már foglalt. Az eddig ellenzéki konzervatív Néppárt kormányra juttatása kiutat jelenthet az ország nagy részére nézve, viszont veszélybe sodorhatja a különböző, jelenleg önálló népeknek számító csoportok autonómiáját: Katalóniában a szavazások megpecsételhetik az „ország” jövőjét. A legfontosabb viszont, hogy talpra álljanak a gazdasági válságból. Spanyolország november 20-án választ.

*

www.southeast-europe.org
dke@southeast-europe.org

© DKE 2011

Figyelem! Kedves kutató! Ha erre az írásra hivatkozik, vagy idézi annak egy részét, kérjük küldjön nekünk erről egy email-t a főszerkesztőnek a dke@southeast-europe.org címre. A cikket a következőképpen idézze: *Matóczy Tünde*: Spanyolországi körkép a választások előtt. *Délkelet-Európa – South-East Europe International Relations Quarterly*, Vol. 2. No. 3. (2011 őszi) pp 1-3.

Együttműködését köszönöm. *A főszerkesztő.*

⁸ FernándezDíaz augura que la prima de riscbaixarà dilluns quan el PP hagi guanyat les eleccions. Forrás: <http://www.elpuntavui.cat/component/elpunt/article/-/-/475296.html> (2011. november 14.)

⁹ Eva Belmonte: La liposucción a la sanidad catalana, en cifras. Forrás:

<http://www.elmundo.es/elmundo/2011/11/14/barcelona/1321273967.html> (2011. november 15.)